

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

בג"ץ 7624/23

לפני: כבוד השופטת ד' ברק-ארז
כבוד השופט ח' כבוב
כבוד השופטת ר' רונן

העותר: רופאים לזכויות אדם – ישראל

נגד

המשיבים: 1. צבא הגנה לישראל
2. אלוף פיקוד דרום
3. מתאם פעולות הממשלה בשטחים – מנהלת
תיאום וקישור עזה

עתירה למתן צו על-תנאי

בשם העותר: עו"ד עדי לוסטיגמן

פסק-דין

1. זמן קצר לאחר חצות הלילה, אור ליום זה, הונחה על שולחננו העתירה דנן. העתירה כוונה לכך שיינתן צו על-תנאי נגד "אילוץ בית החולים אלקודס שבעיר עזה להתפנות", נגד תקיפת בית החולים, ולמצער נגד פינוי ותקיפת בית החולים כל עוד לא התפנו ממנו החולים הנמצאים בו למקום בטוח. על-פי האמור בה, העתירה הוגשה על סמך פנייה שהגיעה מבית החולים עצמו לעותר, ארגון רופאים לזכויות אדם.

2. התשתית העובדתית להגשת העתירה נסמכה כולה על דיווח מבית החולים לפיו "קצין צה"ל התקשר לפני זמן קצר לבית החולים והורה לאנשיו לפנות אותו באופן מידי, תוך ציון כי במקום עתידה להתבצע פעילות צבאית". כן נמסר ש"הובהר, כי התקיפה עלולה לקרות בטווח הזמן המידי". בהמשך לכך העתירה פירטה את הקשיים הכרוכים בפניויו של בית החולים שבו מאושפזים חולים רבים, וכן את ההוראות הרלוונטיות של

המשפט הבינלאומי בכל הנוגע להגנה על בתי חולים, צוותים רפואיים ואנשים הנזקקים לטיפול רפואי.

3. בעתירה צוין כי מחמת קוצר הזמן לא צורף לה תצהיר. חשוב יותר לענייננו, שהעתירה הוגשה אף ללא כל פנייה מוקדמת אל רשויות הצבא או גורם רשמי אחר.

4. חרף הקשיים הרבים שהגשת העתירה עוררה, בהתחשב כמהות הדברים, מיד עם הגשת העתירה ניתנה החלטה לפיה "העותר מתבקש להמציא פנייה מוקדמת למשיבים (או לפרקליטות המדינה) והעתק מתשובת המשיבים לפנייה".

5. בהמשך לכך, לאחר מספר שעות הוגש לנו מכתב רשמי מטעמו של ראש מחלקת הדין הבינלאומי בפרקליטות הצבאית. על-פי האמור בו, העתירה הועברה להתייחסותו של הכותב בשעה 1:00 לפנות בוקר. במכתב הובהר כי במהלך הלחימה נמסרו הודעות מקדימות למגוון מוסדות ברצועת עזה הממליצות להם להעתיק את פעילותם למקום אחר, וזאת על מנת לצמצם את הסכנה הנשקפת לאזרחים ולרכושם. כן הובהר כי אין בעצם מסירתן כדי להעיד על כוונה לתקוף מבנה ספציפי כזה או אחר. מבלי לגרוע מכך הודגש במכתב כי "בתי חולים זוכים ככלל להגנה מפני תקיפה, אולם הגנה זו ניתנת להסרה כאשר נעשה בבית החולים שימוש לצרכים צבאיים, בכפוף לעמידה בתנאים מסוימים". מכל מקום, ובאופן ספציפי בהתייחס לעתירה צוין שבדיקה דחופה שנערכה העלתה כי "נכון לעת הזו אין כוונה לתקוף את בית החולים אל-קודס בעיר עזה".

6. מדינת ישראל מתמודדת כיום עם אתגרים ביטחוניים מורכבים, לאחר התקפה נפשעת על גבולותיה ואוכלוסייתה האזרחית. אכן, גם בימים של כאב וקושי, על-פי האמור במכתב הפרקליטות הצבאית פועל הצבא "כחלק ממילוי חובתו על-פי המשפט הבין-לאומי לצמצם את הנזק הצפוי לאזרחים ולרכוש אזרחי". בהמשך לכך, לגופם של דברים, נוכח התשובה שהתקבלה דומה שלא היה מקום להגשת העתירה, למצער במתכונת שבה הוגשה. העתירה נעדרה מתחילתה תשתית עובדתית מינימלית, כפי שעולה ממכתבו של ראש מחלקת הדין הבינלאומי בפרקליטות הצבאית. אכן, אלה אינם ימים רגילים, אולם אף בעת הזו אין כל הצדקה להגשת עתירה מבלי שתקדם לה פנייה מוקדמת, ולו בעלת אופי דחוף, לגורמים המוסמכים. עתירה לבית המשפט אינה יכולה להוות תחליף להתנהלות על-פי כללי הדיון הבסיסיים. זאת, לא מטעמים פורמאליים גרידא, אלא משום שללא פנייה כזו אין תשתית עובדתית המאפשרת בחינה ודיון, והמקרה שבפנינו יוכיח.

7. סוף דבר: העתירה נדחית. בנסיבות המיוחדות של מקרה זה, לא ייעשה צו להוצאות.

ניתן היום, ו' בחשון התשפ"ד (21.10.2023).

ש ו פ ט ת

ש ו פ ט

ש ו פ ט ת